מה א מיי' פ"ב מהל' עבודת יוה"כ הלי ו ופ"ל מהלכות תשובה הלכה א [טוש"ע א"ח סימן תרכא

. סעיף הן:

תורה אור השלם

 וְסְמַךְ אַהַרֹן אֶת שְׁתֵי יְדֵיוֹ עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהַתְוַדָּה עָלְיוֹ אֶת כָּל עֲוֹנֹת יְהַתְוַדָּה עָלְיוֹ אֶת כָּל עֲוֹנֹת אַל וְאֶת כָּל לְכָל חַטאתָם וְנָתַן ָ פשעיהם בשעיהם אתם על ראש השעיר וְשִׁלֵּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי ַהְּמִּדְבָּרָה: הִיקרא טז כא הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טז כא 2. נצר חֶסֶד לְאֵלְפִים נֹשֵׂא עון ופשע וחטאה ונקה לא יְנָקֶה פּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בְּנִים וְעַל בְּנֵי בְנִים עַל שלשים ועל רבעים:

שמות לד ז שמות לד ז בי דְבַר יִיְ בְּזָה וְאֶת. מְצְוָתוֹ הַפָּר הְכָּרֵת תִּכְּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוֹא עֲוֹנָה בָה: במדבר טו לא

4. וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל יְהוֹשְׁפְּט מֶלֶךְ יְהוּדָה לַאמֹר מֶלֶךְ מוֹאָב פְּשַׁע בִּי הֲתַלַךְ אִתִּי אֶל מוֹאָב לָמִלְחָמָה וַיֹּאמָר אֶעֶלֶה בְּמוֹנִי בְמוֹךְ בְּעַמִּי בעמר כסוסי כסוסיף: מלכים בגז

יר ביר. 5. וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד יְהוּדָה עֵד הַיּוֹם הַנֶּה אָז יְהוּדָה עֵד הַיּוֹם הַנֶּה אָז תְּפְשַׁע לְבְנָה בָּעַת הַהִּיא: מלכים ב ח כב מל. דַּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאַל

ָּרָ בֶּי בֶּי, בְּיַ שְּׁוְעֵּגִּי לֵאמֹר נָפָשׁ כִּי תָחֲטָא בִשְׁגְגָה מִבּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לא תַעְשֶּׁינָה וְעְשָׂה מֵאַחַת ויקרא ד ב מֵהֵנֶה: מַהַנֶּה: דְשָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הַעַרִינוּ הַרשַענוּ: . חהליח כו ו

ווויים קרד. 8. וְהַשִּׁיבוּ אֶל לִבְּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ שָׁם וְשָׁבוּ וְהֶתְתַנְּנוּ אֵלֶיףְ בְּאֶרֶץ שׁבֵיהֶם לֵאמר חָטָאנוּ שֹׁבִיהֶם לֵאמר והעוינו רשענו: מלכים א ח מז

9. חָטָאנוּ וְעָוִינוּ הַרְשַׁעְנוּ וּמְרָדְנוּ וְסוֹר מִמִּץְוֹתֶךְ וּמִמְשָׁפָטֵיף: דניאל ט ה וּמִמִּשִׁפָטֵיף: וּמְרָדְנוּ וְטְּ. וּמִמִּשְׁפָּטֶיף: דניאל ט ה 10. וְהַקְרִיב אַהְרֹן אֶת פָּר רייזאת אֵשֶׁר לוֹ וְבַפֶּר הַחַטְּאת אֲשֶׁר כּ בַּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:

ױבְּלֵּי בֵּינמּ. ױקרא טז ו וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה ן וְנִישְּלֵי בְּשֶׁר לְּלְנְאַלְ יְעֲמָד עֶלְיוֹ הַגּוֹרֶל לְעָזְאַלְ יְעֲמִד חִי לִּפְנֵי יְיִ לְכַפְּר עָלְיו לְשׁלָח אתו לְעַזְאוַל הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טז י ויקרא פרק טז

. 12. וָהַקְרִיב אֲהַרֹן אֵת פַּר הַתְּשָׁאת אֲשֶׁר לוֹ וְבַפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשְׁחֵט אֶת פַּר הַחַשָּאת אֲשֶׁר לוֹ: ויקרא טז יא

רבינו חננאל

ואמרינן ר' יוסי הגלילי נמי הרי האמר דרולהו לא מעשה דכתיב ופרט כרמך לא תלקט לא תעשה, ניתק לעשה לעני ולגר תעזוב אותם האידנא. ואמרינן בלאו דנבלה פליגי, דכתיב ביה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה, ר' יוסי הגלילי סבר לא דמו להני אלא ההוא

--. לאו מעליא הוא. ור' עקיבא משמע ואינו לא תעשה שניתק לעשה, אלא כגון לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו וגו', אבל הני לא. ור' יוסי הגלילי סבר תעזוב השתא משמע, כלומר לא תלקט ואם לקטת תעובהו השתא. ת"**ר כיצד מתודה**. אומר עוויתי פשעתי הבירי סבו הנפוד הסוגה מסטב, כדובה אז הנקט הגם אקרות ומנדהו החומה. דד כיבי המודה: מדי בירי המודה בספור. חטארי וכר: הדכמים אומרים חטארי עירתי פשעתי כיר. האסיקנא אמר רבה בר שמואל אמר רב הלכתא כתכמים. האים: דר' מאיר מסייע ליה קרא. וההוא מרבנן דנחת קמיה דרבא ועבד כר' מאיר ואמר כדכתיב בספר אורייתא דמשה, הלכתא

מאי בינייהו א"נ דמעיקרא ס"ד דלכולי

לאן דנבילה איבא בינייהו. ה"נ הוי מני למימר טריפה דכתיב (שמות כב) ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו וליכא למימר לכולי עלמא לא לקי אההוא לאו דטריפה דהוי ליה לאו שבכללות דאילטריך לבשר קדשים שילאו חוץ למחילה ולהוליא

העובר את ידו קודם שחיטה בפרק בהמה המקשה (חולין דף סח.) דהא ∘בלאו דנבילה קא מיפלגי ר"ע סבר לאו לטריפה דכתיב בהדיא לא הוי לאו מעליא הוא ורבי יוםי הגלילי סבר לאו לאו שבכללות כדמשמע בר"פ כל שעה מעליא הוא אביי אמר דכ"ע לאו דנבילה לאו (פסחים דף כד.) גבי נותר וגבי נא מעליא הוי והכא בתעזוב קא מיפלגי דרבי ומבושל שוע"ש ולענין קדשים ועובר הוא עקיבא סבר תעזוב מעיקרא משמע ורבי דהוי לאו שבכללות והא דאמר בפרק יוםי הגלילי סבר השתא משמע ת"ר ייכיצד אלו הן הלוקין (מכות דף ית.)" גבי זר מתודה עויתי פשעתי וחמאתי וכן בשעיר שאכל את העולה חוץ לחומה לפני המשתלח הוא אומר יוהתודה עליו את כל זריקה ופריך ולילקי נמי משום ובשר בשדה טרפה לא תאכלו התם לאו עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל מלקות ממש קאמר אלא איסורא חטאתם וכן במשה הוא אומר ²נושא עון בעלמא כדמוכח סוגיא דהתם דאיסורא ופשע וחמאה דברי ר' מאיר וחכ"א יעונות קאמר ונ"ל לתרץ דלהכי לא קאמר אלו הזדונות וכן הוא אומר יהכרת תכרת טריפה דאפילו רבי יוסי הגלילי לא הנפש ההיא עונה בה ∘פשעים אלו המרדים חשיב ניתוק כיון דלא ניתק כל מה וכן הוא אומר ימלך מואב פשע בי ואומר שבלאו דבלאו [כולל] נמי קדשים שילאו או תפשע לבנה בעת ההיא לכל חמאתם חוץ למחילתן ואהנך לא קאי לכלב תשליכון ואע"פ כן מלאתי בספר אלו השגגות וכן הוא אומר ינפש כי תחמא אחד לאו דנבילה וטריפה איכא בינייהו בשגגה ומאחר שהתודה על הזרונות ועל המרדים חוזר ומתודה על השגגות *אלא אבל תיתה לי אמאי לא קאמר לקט שכחה ופאה איכא בינייהו ופליאה כך היה מתודה חמאתי ועויתי ופשעתי לפניך גדולה מאד דשבק לקט שכחה ופיאה אני וביתי וכו' וכן בדוד הוא אומר יחמאנו דאיירי בהו ונקט נבילה ונ"ל דמעיקרא עם אבותינו העוינו הרשענו וכן בשלמה בעי למימר דנבילה איכא בינייהו וכיון וכן יומרדנו) ומרדנו) וכן הוא אומר יחמאנו יומרדנו) וכן דאשכחו מילתא אחריתי דאיכא בינייהו איכא למימר דלמרוייהו מכפרת על בדניאל הוא אומר יחמאנו יווהעוינו) והרשענו ומרדנו יאלא מהו שאמר משה (נושא עון לקט שכחה ופיאה לרבי יוסי הגלילי דלא הזכיר ניתוק בדבריו מכפר ופשע וחמאה אמר משה לפני הקב"ה אע"ג דלאו ניתוק גמור הוא ושמעיה רבש״ע בשעה שישראל חוטאין לפניך ר׳ עקיבא דסבירא ליה כל לאו שכתב ועושין תשובה עשה להם זדונות כשגגות עשה אחריו אע"ג דלאו ניתוק הוא אמר רבה בר שמואל אמר רב הלכה כדברי לתקן אחריו הלאו לאחר שעבר עליו חכמים פשימא יחיד ורבים הלכה כרבים עולה מכפרת עליו ותנא להט שכחה מהו דתימא מסתבר מעמיה דר' מאיר ופאה והוא הדין לנבילה וקאמר ליה דקמסייע ליה קרא (4) או דמשה קמ"ל ההוא רבי עקיבא בלקט שכחה ופאה מודינא לך דלדידי סבירא לי דהוי דנחית קמיה דרבה ועבד כר"מ א"ל ניתוק גמור לתקן הלאו אחר שעבר שבקת רבנן ועבדת כר"מ א"ל כר"מ סבירא עליו דסבירא לי כרבי ישמעאל דאמר לי כדכתיב בספר אורייתא דמשה: ת"ר פרק הגוזל קמא (ב"ק דף נד.) מלות יוכפר בכפרת דברים הכתוב מדבר אתה פאה להפריש מן הקמה לא הפריש אומר בכפרת דברים או אינו אלא כפרת מן הקמה כו' עד רבי ישמעאל אומר דמים הרי אני דן נאמרה כאן כפרה ונאמרה אף מפריש מן העיסה ומפרש התם דאפילו את"ל דשינוי קונה הכא חייב להלן ייכפרה מה כפרה האמורה בשעיר משום דכתיב תעזוב יתירא אלמא דברים אף כפרה האמורה בפר דברים אפילו אחר שעבר הלאו לגמרי אמר ואם נפשך לומר הרי הוא אומר ביוהקריב קרא תעזוב ותפטר אם כן הוה ליה אהרן את פר החמאת אשר לו וכפר ניתוק גמור אבל נבילה לא אבל בעדו ובעד ביתו ועדיין לא נשחט הפר בתר הכי דקאמר דלכולי עלמא בעי מאי ואם נפשך לומר וכי תימא נילף משעיר ניתוק גמור אז לריך לומר דלקט הנעשה בפנים שכפרתו בדמים הרי הוא אומר וכפר ועדיין לא נשחט הפר שכחה ופאה איכא בינייהו שאל"כ

עלמא תעזוב להבא משמע וניתוק גמור הוא מיהו רבי עקיבא שמעיה לח"ק דאפילו אי לא הוי ניתוק מכפר מדלא הזכיר בהדיא ניתוק לעשה אם כן הוא הדין נבילה:

יכול וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל וההיא במתן

בלאו דנבילה קא מיפלגי. דכתיב עשה אחריו לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה (דברים יד) ומיהו על כרחך אין זה ניתק לעשה דהא נחינתה לגר אי אפשר לאחר שעבר על לא תעשה של אכילה ועל כרחך עשה מעיקרא משמע לא תאכלו כל נבילה אלא לגר תחננה

ולא תאכלוה: רבי עקיבא סבר לאו מעליא הוא. ולוקין עליו ולאו דלקט שכחה ופחה נמי עשה דבתריה מעיקרא משמע והכי קאמר קרא (ויקרא יט) ולקט קלירך לא תלהט אלא לעני תעזבנו ולא תלקטנו ולקי עליה ואין עולה באה עליו: ור׳ יוםי הגלילי סבר. לאו דנבילה אע"ג דעל כרחך עשה דבתריה מעיקרא משמע הואיל ובתריה דלאו כתיב אין לוקין עליו דלא דמי ללאו דחסימה ובאה עליו עולה ולאו דלקט שכחה ופאה נמי אפילו אמרינן דעשה דבתריה מעיקרא (כ) הוא משמע לא לקי עליה: אביי אמר דכ"ע לאו דנבילה. דע"כ עשה דבתריה מעיקרא משמע ולאו מעליא הוי ומלקינן עליה: והכח בתעווב. הכתוב אחר לאו של לקט שכחה ופאה קא מיפלגי: רבי יוםי סבר השתח משמע. חחר שלחט ועבר על לא תעשה נחקו הכחוב לעשה ולוהו לעוזבו שם לעני ולגר ולפיכך אין לוקין עליו: ור"ע סבר. מעיקרא קודם לקיטה קאי עשה ולקי עליה דלא ניתק לעשה ואין עולה באה עליו: וכן בשעיר המשחלה הוא אומר. עונות תחילה ואח"כ פשעים ואחר כך חטאים: המרדים. העושה להכעים: מלך מוחב פשע בי. מרד בי: או תפשע לבנה. מרדו יושבי לבנה על מלך יהודה: חוזר ומסודה כו'. בתמיה אם על זדונות ימחלו לו אין לריך לבקש שוב על השגגות:

עשה להן זדונות כשגגות. והכי החמר נושה עון ופשע כחטחת שוגג: דקה מסייע ליה קרא. דוידוי יוה"כ גופיה: ההוא דנחית. שליח ליבור שמסדר בתפלתו של יום הכפורים סדר עבודותיו של כהן גדול על שם ונשלמה פרים שפתינו והושע ידו: וכפר מה שאמור בפרו וכפר בעדו ובעד ביתו (ויקרא טו) דברי וידוי: נחמר להלן. בשעיר המשתלח יעמד חי לפני ה' לכפר עליו (שם): וחם נפשך לומר. להשיב תשובה על גזירה שוה זו לומר שאין וכפר אלא במתן דמים על כרחך מיניה וביה מיפוק לך דלא אפשר למימר הכי הוא אומר והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ואחר כך ושחט את פר החטאת וגו' על כרחך וכפר

ום ומנין מי סיא: בעדו ועדיין לא נשחט אלמא מאי אם נפשך לומר. מה היה כפרה זו בדברים ליה טעמא אחרינא: וכי סימא להשיב לו דאיצטריך נילף. האי וכפר מכפרה דכתיבא בשעיר הפנימי דכתיב היא דבתר מתן דמים כתובה ועוד שאין בו וידוי: (ג) היא דבתר מתן דמים

ומנין בכפרת דברים והוא הוידוי,

אף כפרה בפר. וידוי. ואם נתברר כי כפרה זו כפרה בדברים היא.

א) לפניט בתוספתא איתא בהדיא אנא השם טויםי וכו׳ ואולי דלפני רביט לא היה הגי׳ כן בתוספתא ועי׳ ברא״ש פ״ח דהביא דברי רביט ז״ל אלו ע"ש. ב) עי׳ במד"ר קהלת על פסוק את הכל עשה יפה בעתו ע"ש היטיב.

דנבלה קמיפלני. דאין זה לאו גמור כלאו דחסימה לפי שכתיב בו לגר אשר בשעריך תתננה וגו'. וא"ת אמאי לא [הוי לאו] אחרם, משמע דכולי עלמא מודו ליה. מיהו י"ל סוגיא דמכות כמאן דאמר בסמוך תעוב להבא משמע, והכי נמי משמע בפ"ק דראש השנה [ד, ב] דלהבא משמע, דקאמר שעובר על לקט שכחה ופיאה בבל מאחר וחייב להחזירן, דליכא למימר דלא מיירי אלא בשליקטן לטרך עניים שלא היו בעיר ולא נחכוין לעבור, דהא פשיטא שהיה פטור כדאמרינן בהורוע [חולין קלד, ב] לעני ולגר מעוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים. אבל אין נראה לרביט לפרש ד(ל)כולי עלמא מודו במעווב דלהבא משמע כסוגיא דמכות ובלאו דנבלה פליגי מעלית, וכי משום דאיכא עשה מיגרע גרע, דהכי מסיק בפרק בתרא דמכות [טו, א] דלא דמי ללאו שניתק לעשה דלנחוקי לאוין הוא דאמא. ייל דלמרך [לר"י] הוא דקאמר המם הכי, אבל מ"מ יכול להיות דגרע טפי בהכי, אע"ג דלא גרע כמו לאו הניתק לעשה גמור כמו שפירשתי בחולין בפרק אומו ואת בנו [פא, א] ובפ"ק דממורה [ד, ב]. באא דגבאה קביפאני. ובמשב כולהו מודו דמעיקרא משמע כדפיר' בקונטרס. וקשה לרביט דאמריון בהגוזל קמא וב"ק לד, בן וופ"ק דמחורה ון. אן ובפרק בתרא דמטות וטו, בן מלות פיאה להפריש מן הקמה לא הפריש מן הקמה יפריש מן העומרים כר', ואמאי כיון דמעיקרא משמע ואינו מנחקו לעשה אם עבר וליקט. ואין נראה לומר דמדרבנן מייב, דהא בפרק בתרא דמכות מוכח מינה דלאו דלקט שכחה ופאה ניחק לעשה, וגם אין לומר דפליג אהני לחוד, דא"כ הוה מוקי פלוגמייהו דלא איירו בה כלל ולא מוכחא מילחא כלל דבהא פליגי, אבל לפי׳ אתי שפיר דפליגי נמי בלקט שכחה ופאה. דר ידמיה דנקט בלהו היא הצל המליחה נקטה, דהא חדא מעיקהא היא לפולי עלמא, הכי נמי הוה מצי חנה לפול חלא למיקט נבלה אלא דלא חשיב כי רוכלא. עשה ודוגות בשגנות. וכן יש נמי לפרושי לקרא דוהחודה עליו שהחודה עליו שיעשה פשעים ועוטת (עליהם) [שלהם] כמטאומם. הצבה בדברי הכסים. מיכן יש לומר גוידוי יום הכפורים מחילה מטאמינו עונותינו ופשעינו. תנאי דהכא, מדפריך (מהך ברייתא דמכות פיאה) [במכות מהך ברייתא דפאה] על ר' יוחנן דהתם דאמר אין לנו [אלא] זאת ועוד

ל) ומוספי פ"ב ה"הן. ל) [כריתות כה:], ג) [שבועות יב:], ד) [ל"ל והעוינו רשענו], ה) ל"ל ועוינו, ו) וועל קרא השיבו עיין תי"ט פ"ד מ"ב ד"ה לעונותו. ז) וברכות ט. ז"כ], **ח**) [מגילה כ:], ט) [שם מא:ן, י) ווע"ש תוס׳ ד"ה ולילקו משום בשרן,

גליון הש"ם גם' בלאו דנבילה. עיין חולין דף פ ע"ב תוס' ד"ה הנח

הגהות הב"ח

(א) גם' דקמסייע קרא (דמשה) תו״מ מרש״י משמע דל״ג (ב) רש"י ד"ה ור' יוחי הגלילי משמע לא כו׳ כל״ל ותיבת הוא נמחק: (ג) ד"ה וכי תימא כו' וההיא צמתן דמים . היא דבתר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מהו דתימא מסתבר טעמיה דר"מ דקמסייע ליה קרא דמשה. מלח דמשה נמחק ונ"ב מרש"י ד"ה דקמסייע וכו' מוכח דלא גריס למשה וכ"כ בעל תאוה :יעינים ובעל ש"יי

רבינו חננאל (המשך) כחכמים, ולא משגחינן להני כלהו דהא איפרקן כולהו, ופשומים הם. ירושלמי חוא פשעתי חטאתי וכו'. א"ר חני רראשווה אומרים אוא בשם. ואומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו׳ דברי ר׳ מאיר. וחכמים אומרים עונות אילו הזדונות כו׳. ומתני׳ בתרוויהו קתני כו. יכווב אנא השם. וקיימא לן כמתני׳ דלגבי ר׳ לא משגחינן ברבי (חייא) [חגי] דאמר׳ ר׳ לא שנא ר' חייא מנא ליה. ועוד יש לומר כיון ל) שאין . בה בתוספתא אלא עויתי בה בהוטפונא אלא עויהה פשעתי בלא הזכרת אנא השם בתחלה כלל, בא ר׳ חגי לומר בראשונה ובשניה והרואה טעה. י**רושלמי** חד (אפי׳) [אסי] אמר לר׳ פנחס (תא נמסור לך השם, א"ל (ליאוי) [לית אנא] יכיל דאנא אריל מטשר ואמר רר דרגיל בשם לא יכיל מיכול מבר נש כלום. 3) ואסיקנא לא מסרינן ליה לרמאין. ת״ר הכפרה בוידוי. או אינו אלא רדמים כדכחיר כי הדח כפרה בפר ונאמרה כפרה בשעיר המשתלח. מה כפרה